

"Kanadai Magyar Ujság" egyesítő a "KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL"

BRANTFORD BRIDGEVILLE CALEDONIA CHIPPAWA CROWLAND FRED CITY FORT ERIE FORT WILLIAM GALT GUELPH HAMILTON KITCHENER MONTREAL NEW WATSFORD NIAGARA FALLS OTTAWA PORT COLBORNE PORT HURON PORT ST. CATHARINES SPRING HILLS STURDEY SYDNEY TORONTO WELLSLAND WINDSOR

Kelet- és Nyugat Kanadai Magyar Ujság

CANADIAN HUNGARIAN NEWS

BEKESVÁR CANA CALGARY COALHURST EDMONTON ESTEVAN HALMOR KAPOVÁR LEASK LETHBRIDGE NORRUBY OTTHON PLUNKETT RAYMOND REGINA SASKATOON SAKONHILL SOKHALOM SZT. LASZLO SZEKELYFOLD SLMAS TABES VANCOUVER WEAVER WYNTON WHITTFWOOD YORKTON

"Canadian Hungarian News" Combined with the "CANADIAN HUNGARIAN JOURNAL"

VOL. IX. EVFOLYAM

375 HARGRAVE, ST. WINNIPEG, MANITOBA 1932. NOVEMBER 24 CSÜTÖRTÖK

No. 47 SZAM

LOST - 50,000 HUNGARIANS!

BIRTHPLACE OF THOUSANDS OF ADULT NEW-CANADIANS CREDITED TO STATES NON-EXISTENT BEFORE 1920 - CENSUS FIGURES CREATE CHAOS INSTEAD OF PROPERLY CLASSIFYING NATIONALITIES OF NEW-CANADIANS

The long-awaited results of the last census figures were published to the astonishment of a large number of the New-Canadian population. It was anticipated that with the linguistic barriers between the census workers and the different racial groups in Canada slips would occur; but many hoped that the almost useless data of previous statistics would be corrected at last, and a clear view of the situation given, especially as this would have helped many Canadians, who are in business connection with these New-Canadian nationalities.

Unfortunately, however, the last census resulted in such a general mix-up, that now even those who claim to be experts in this line, having had decades of experience, give up in despair and are forced to accept the new figures in their entire incorrectness.

There was a wide-spread desire to know the exact number of certain Central European nationalities in this country, especially as the census of 1921 was unable to cope with the changes effected since the Great War. Therefore it was high time that this question be settled once for all in a satisfactory way.

Instead of which we now have figures based on untrue theories rather than the bare facts. Taking the New-Canadian population emigrated from the territories of thousand-year-old Hungary, for instance, who number, according to the most conservative estimates, around 75-80,000, we find them distributed under the headings of the so-called succession states, i.e. as if they were born there. Now, if we take the situation into consideration, it is impossible that 50,000 Canadian immigrants could have been born in states which were not even in existence before 1920.

This state of affairs is admitted by the Dominion Bureau of Statistics, when they do not list anyone as Jugo-Slavian, for instance, in the pre-war census, simply because there was no such state on earth at that time. On the other hand it is impossible that fifty-thousand minors (children under 12 years of age) would have been among the immigrants, since the first census after the war, — and all from Czecho-Slovakia, Jugo-Slavia and Rumania! It is unquestionable that as the Czechs, Serbians and Rumanians restrict their kin from emigrating, while they drive out the Magyar population in every way, the vast majority of immigrants are Hungarians, born on Hungarian territory, now annexed to the neighboring countries.

Had Hungarians enjoyed fair treatment before in this matter, the grievances would not be so serious. But in previous statistics Hungarians were mostly classified under the Austrian heading, and now they are transferred to other nationalities. Thus representation is complete and census figures sharply contradict each other.

To quote but one instance, Rumanians do not exceed the number of 16,000 in Canada, but with the addition of some 25,000 Magyars, expelled from their ancient homeland, Transylvania, their number is artificially augmented to 40,000. On the contrary, the admittedly small number of Rumanians in Canada, prohibit the publication of even one newspaper, while the Hungarians, on the other hand, have four, political, agricultural, workers', and several ecclesiastical, one weekly alone boasting of more readers in certain localities than the total of Hungarians the census lists for the whole community.

TUDJA ON MI A LEGOLCSÓBB — A "KANADAI MAGYAR UJSÁG" ELŐFIZETÉSE

HETI 4 CENT KIADÁSÉRT MINDENRŐL TÁJÉKOZTATJA A "MI LAPUNK"

HOVÁ TÜNT KANADA MAGYARSAGA?

Mult héten beszámoltunk már a tavaly júniusi népszámlálásának magyar szempontból végzetes eredményeket kimutató baklövéseiről és az uttali csupán a hivatalos táblázatok hű másolatát kívánjuk bemutatni, hogy olvassék maguk is meggyőződhesseken az ottawai statisztikai hivatal csoportosításának tarthatatlanságáról.

Az anyanyelv szerinti felsorolás még nem látott ugyan napvilágot a remélhetőleg abban talán mégsem alkasszatták el ilyen óriási tömegben a magyarokat — sajnos a népszámláló biztosok önkényes bejegyzése alapján számtalan esetben aszerint keresztelték csehé, szerb, vagy oláhá honfitársainkat, hogy milyen államhoz csatolták a háború után az illető magyar területet.

Az ottawai statisztikai hivatalnak az alábbiakban bemutatott kimutatása a "hol született" rovatban sántít leginkább. Jugo-Szlávia esetében például elismerik, hogy ilyen állam az 1911-es népszámláláskor nem létezett, tehát onnan nem vándorolhattak ki Kanadába — most mégis úgy tüntetik fel a dolgot, hogy azon magyar és német származású honfitársaink, akik még a háború előtt kijötték: Jugo-Szláviában születtek. Sőt mindazokról, akik felnőtt emberként jöttek be ebben az országban kimondják, hogy Cseh-Szlóvákiában, Jugo-Szláviában vagy Rumániában születtek, annak ellenére, hogy néhány kivételével gyermekek kivül egyáltalán egyikük még magyar uralom alatt jöttek a világra.

A Cseh-Szlóvák rovatban feltüntetetteknek legalább háromnegyedrésze minden kétséget kizárólag magyar és szlovák, hiszen éppen miután Felsőmagyarországot tönkretették a csehek, voltak kénytelenek az ottani magyar és szlovák testvéreink vándorbotot ragadni, míg Bohémiából a legnevetesebb és egyben legszorubb is az oláhok mesterséges felosztására, hiszen köztudomású, hogy az 6-rumániai oláhok oly kevesen voltak 1921-ig, hogy a bulgárok rovatához csatolták őket. Szem előtt tartván pedig azt, hogy az Erdélyt utörök kizárólag székely véreinket üldözik idegenbe, sőt az oláhok kivándorlását meg is szigorítják, napnál nyersebb, hogy a 40,322 "rumániai születésű" kanadai lakos: legnagyobb rész magyar!

Table with columns for 1911, 1921, 1931, and various provinces (Pei, N.S., NB., Que., Ont., Man., Sask., Alta., B.C., Yuk.) and rows for Magyarország, Csehszlóvakia, Jugoszlávia, Rumánia.

Miért zuhantak le a buzaárak?

OTTAWA ELVESZTETTE A BUZA ÉRTÉKÉÉRT FOLYTATOTT ÉLET-HALÁLCARCOT — RENDSZERESEN VÁSÁROLTA A KORMÁNY A TÖZSDÉN, HOGY MEGAKADÁLYOZZA AZ ÁRFOLYAMOK TRAGÉDIÁJÁT — MILLIÓKAT KÖLTÖTT A KINCSTÁR A POOLRA

Mialatt a nyugati farmerek bönuszért sopánkodtak, avagy pedig egy gabona-értékesítő bizonyság felállítását, pontosabban a buza árfolyamának egy bizonyos értéken való megrogzítését kérték a kormánytól, Bennett a legnagyobb titokban más megoldással szerette volna megmenteni az ország gazdátársadalmát a katasztrófától. Most hogy a termés ára minden eddigi színvonal alá esett, Bennett miniszterelnök is beismeri, hogy a kormány kísérletei kudarcot vallottak. Ezzel kapcsolatban került azután nyilvánosság elé Ottawá mentési próbálkozásának minden részlete a parlament egyik legutóbbi ülésén, melyről az alábbiakban számolhatunk be:

Anélkül, hogy a termelőknél általában tudomásuk lett volna róla, az államkincstár állandó vásárlásokkal igyekezett a tőzsdéi árfolyamokban tartani a lelket és valóságos élet-halálharcot vívott az egyre súlyosbodó válsággal. A kanadai gabona értéke névze irányadó winnipeg-i tőzsde híhetetlen erőfeszítéseket tett a gabonaárak zuhanásának megakadályozására és ugyszólván állandó versenyben állott ezen a téren a chicagói gabonatőzsdével — de hiába.

Amint az Egyesült Államok természeteslegének óriási tömegeit vásárolta fel a washingtoni kormány, ugy Bennett miniszterelnök is felhatalmazta bízzalm emberét, MacFarlane pool igazgatót, hogy a kanadai gabonatőzsdéi áruhanások lehető megelözése végett nagyobb mennyiségben vásároljon búzát Igy azután 1930 öze óta millió és millió bushel búzát vásárolt meg a pool a tőzsdén, attól eltekintve, hogy volt-e rá vevéje, avagy nem és tárolta abban a reményben, hogy megjavul a kereslet a világpiacon.

Miután a tőzsdéi helyzet folyton rosszabbodott, éppen az árfolyamok rohamos esésének fel tartóztatása végett nem merete a kormány beszűntetni a vásárlásokat, úgyhogy ennek arányán nőtt aztán az államkincstár vesztesége is. A kormány felha-

talmazása folytán ugyanis a kanadai bankok korlátlan hitelnyújtottak a pool ezirányu tevékenységének pénzlelésére, viszont ha ebből kifolyólag vesztesség állott elő, amit a kincstárnak kellett megtéríteni. Igy például a nagyrészt 75 centes árfolyamon megvásárolt tavalyi termést legtöbb esetben 50 centes árfolyamon vagy még ezen alul voltak kénytelenek értékesíteni.

Miután a parlamentben támadások keresztüztében állott heketen át a kormány a farmerek ki nem segítése miatt, Bennett feltárta, hogy körülbelül ugyanannyit költött az állam a buzaárak zuhanásának megakadályozására célzó tőzsdéi műveletekre, mint amennyit bönusz címen kiutalt volna. A végösszeget ugyan nem árulta el a miniszterelnök, hir szerint azonban legalább 20 millió dollárrug a kormány vesztesége a gabonatőzsdéi kísérletezésük következtében. Mig a farmerök szempontjából az ilyen fajta segély érteke vitatható, kétségtelen, hogy ez esetben nem annyira közvetlen az állami támogatás; sőt az is ellenőrizhetetlen, hogy a termelő mennyit kapott belőle.

A buzaáraknak a jelenlegi alacsony árfolyamra való rohamos esését tehát közvetlenül az idézte elő, hogy miután célatlannak látszott a további nagyarányú kísérletezés, a kormány a várakozó álláspontra helyezkedett ebben az ügyben. A tömeges vásárlások elmaradása egy szersmind a kereslet lanyhulásáért eredményezett, úgyhogy az amerikai ellenkiválasztással kapcsolatos bonodalmok, valamint az argentinai termés közeli betakarítása rohamosan letörte a tőzsdéi árfolyamokat. Bár Pei nett fent körvonalozott gazdaság-politikáját sokan élesen támadták, a miniszterelnök kijelentette a képviselőházban, hogy a katasztrófa hónapok, sőt évekkel ezelőt bekövetkezett volna a kormány elhatározott, de az eredmény érdekében tartott közbelépése híján.

JAPÁN SZÖVETSÉGET KERESI OROSZORSZÁG

A szovjetkormány hivatalos lapja, az "Izvestia" november 19.-iki számában kijelenti, hogy Oroszország nem hajlandó aláírni Mandzsuriá új kormányával barátsági szerződést hacsak Japán nem köt egyidejűleg szövetséget a szovjettel.

VÁLASZTÁS LESZ SASK BAN

Annak ellenére, hogy tartományi kormánykörökben mosolyognak a legujabb politikai tárgyalásokon, mind jobban lábrakap az a hir, hogy karácsony előtt, pontosan december hó 23.-án választásokat fognak kiírni Saskatchewanban.

JAVUL AZ ARPA ÁRA

Jelenleg ugyan csak 4 centtel magasabb bushelenként a sör-árpa tőzsdéi árfolyama, arra az esetre, ha az Egyesült Államokban megkezdik a sörgyártást, a landóbb kereslet és ezzel együtt az árpaárak javulása várható.

MAGYAR FIU A WAKAWI ISKOLAI PÁLYAZAT DIJNYERTESE

Örömmel közöljük olvasóinkkal, hogy ismét egy fiatal magyar vitte el a kanadaiak elől az elsőseg babérkoszoruját. Kovács Imre, a wakawi középiskola jeles magyar tanulója nyerte meg ugyanis a november 11-iki "Remembrance Day", azaz a fegyverszünet emlékünnepeére kiírt pályázatot. A talpraesett dolgozat annyira megnyerte a bírálóbizottság tetszését, hogy a "The Recorder" című helyi lapban is közölték s alkalmadtán mi is bemutatjuk a "Kanadai Magyar Ujság" hasábjain, hogy mit tud egy kanadai születésű kis magyar, aki szorgalmával is hozzájárult ahhoz, hogy Saskatchewan északi vidékein megbecsült legyen a magyar név.

MEGDÖNTÖTTE FÉRJE REKORDJÁT

Amy Johnson angol pilóta Londonból a délafrikai Capetown városáig terjedő 6,200 mérföldnyi távolságot 10 órával kevesebb idő alatt tette meg, mint férje, a közelmúltban Angliából Kanadába repülő Mollison kapitány. Amy Johnson négy nap és hét óra alatt tette meg az u.

Elöntéssel fenyegeti a tenger Hollandiát?

Riasztó hírek érkeznek Hollandia fővárosából, Hágából. Az élelejn befejezett gátépítő munkálatok után most megdőb benéssel vették észre, hogy az Északi Tenger vize alámosta az egész gátrendszeret és a kis ország kiszáritott részét elöntéssel fenyegeti az óceán árja. A mérnökök ugyszólván tehetetlenek a közelgő veszedelmmel szemben s így nagy területeken távozásra kellett felszóllítani a lakosságot.

Részlelesen megemlékeztünk arról a szinte emberfeletti munkáról, amivel a holland nép 60 millió dolláros költséggel egy 20 mérföld hosszúságú-gátat épített, majd pedig a Zuider-tó igit a tengerrel teljesen elzárt vizét visszasiivatyuzták a tengerbe, óriási területeket tett földművelésre alkalmassá. Most éppen ennek a nagy munkának az eredményét veszélyezteti a tenger, amely óriási víznyomásával sokhelyütt veszedelmes repedéseket okozott az elpusztíthatatlannak vélt gátrendszeren.

KANADA NYERT BOLOGNÁBAN

Olaszország Bologna városában rendezték a legutóbbi nemzetközi malom- és pékipari kiállítását, melyen az első díjat Kanada nyerte. A kiállításon nít egy tizezer minta-kenyeret állított ki a földkerekség 30-állama annál nagyobb dicsőregeztet jelent tehát Kanada részére, hogy első helyre került a nemzetek nemese versenyében.

NÉMET TÜSKÉSDRÓTTAL ÁRASZTJAK EL AZ ORSZÁGOT

Hetek óta folyik már élénk vita a parlamentben az ottawai birodalmi konferencia határozataival kapcsolatban, a kormány és az ellenék között legparaszabb összeütközésre mégis a Németországból becsmepszített tuskésdróttal kényes ügyében került sor. A németek ugyanis Hollandián keresztül elárasztották Kanadát tuskésdróttal s ezzel ugyszólván teljesen aláásták a kanadai sodronyipart.

AZ EGYESULT ÁLLAMOK NEM FOGADJA EL A CSEH ORVOSI DIPLOMAT

A cseh sajtó roppant felháborodással fogadta az Egyesült Államok közoktatási kormányának azt a döntését, hogy a prágai cseh egyetemen szerzett orvosi diplomákat "alacsonyabbrendűség" címén nem lehet elismertetni Amerikában. Ilyen megkülönböztetést csak néhány vidéki európai egyetemmel tesznek még Amerikában s a prágai német egyetem diplomáit is elismerik. A cseh lapok különösen az fáj, hogy az összes magyar egyetemeken végzett orvosoknak megengedi a gyakorlatot az Egyesült Államok kormányja.

MUTASSA MEG ÁLLANDÓAN ANGOL CIKKEINKET ISMERŐSEINEK

Trianon keresztjéről irt Bruchesi

"LA CROIX DE TRIANON" CIMEN KÜLÖN FEJEZETBEN EMLÉKEZIK MEG A MAGYAR TRAGÉDIARÓL A MONTREALI FRANCIA EGYTEM TUDÓS TANÁRA

Háromszáz egnéhány oldalon vastkos kis kötet jelent meg Albert L. Vesque montreali cég kiadásában. Bennünket magyarokat azért érdekelhet ez a könyv, mert hiszen Kanadában ez az első francia-nyelvű kiadvány, mely velünk érdeklődően foglalkozik, sőt rokonszenvesen tünteti fel a magyar törekvéseket, a körülményeink ismerete híjján sokszor elengszenev francia-kanadai olvasókönzéség előtt.

"Aux Marches de l'Europe" a címe az egy dollárért Montreal és általában Quebec tartomány minden könyvkereskedésében kapható könyvnek, melynek képmellékletein feltűnik a kanadai fogalmakat messze felülmúló szépségű magyar főváros, sőt még hosszúsarvu, füstönyaku magyar ökröket őrző pörgekalapos gulyás is. A tanya, a szür, a csárdás lényegétől és a magyar nemzet születésétől kezdve egészen a mai szomorú magyar gyásznapok történetéig ismereti fajunk jellegzetességeit Prof. Jean Bruchesi, aki azt is elmondja olvasóinak, hogy kicsoda Kostuth Lajos vagy Apponyi Albert a hogy mit közzönhet a magyarság Rothermernek.

Eleő pillantásra talán fáj, hogy Magyarországról csupán 21 oldalon foglalkozik Francia-Kanada ezen elismerten kimagasló történész, főleg miután az új államaakulatoknak sokkal több hely jutott. Azonban ha a

helyzet ismeretében, tárgyilagosan szemléljük a dolgot, óriási eredménynek kell tekintenünk, hogy nagyzerűen összeválogatott tartalmánál fogva az a 21 oldal Bruchesi könyvében egy csapára helyet biztosított a magyar igazságok Francia-Kanada fel fogásában. Sőt, éppen miután Magyarországról ötödannyit ír a montreali egyetem tanára, mint például Lengyelországról s az a tény, hogy ránk magyarokra csak az egész Balkán felsorakoztatása után kerül sor: már maga is mutatja, hogy Bruchesi nem tuzt magyar-barátságából, legkevésbé pedig propaganda-célzattal írta meg rólunk a trianoni kivárijárás fejezetét.

"Je crois en un seul Dieu, une euele Patrie! Je crois à la réurrection de la Hongrie! — ez az a "Credo Hongrois", a Magyar Híszeké, amit könyvének rólunk szóló fejezete elé illesztett Prof. Bruchesi: "Híszek egy istenben, hiszek egy hazában, hiszek Magyarországgal feltámadásában!" A 282-ik oldalon megtalálhatjuk az szeréves Ohaza ártatlan természeti hátraírt, a következő oldalon pedig a trianoni országosönkítés szörnytépképet. Több mint hárommillió magyar senyved idegen elnyomás alatt, hogyan képzeli tehát a világ, hogy ily baklövések után még kibolhat Európa népe a jelenlegi megpróbatatásból? Maradhat ez így!

16 ÉVIG VIRRASZTOTT EGY MAGYAR HADIROKKANT

ÖRÖKRE LEHUNYTA SZEMÉT AZ OROSZ HARCMEZŐK HOSE — EGYETLEN ÓRÁT NEM ALUDT 1916 ÓTA EGY SZÉKELY HADNAGY

Mint a "Montreal Star" kábeltávirata jelenti, Székely Kornél magyar honvédhadnagy tizenhat évi ébrenlét után örökre lehunyt szemét az egyik budapesti kórházban. Székely tragédiáját élénk figyelemmel kísérete az egész orvosi tudomány, hiszen hozzá hasonló esettel alig találkozhattak a gyakorlatban. Székely ugyanis egy orosz roham után súlyos fejszettel került kórházba, ahol gondos ápolás után megmentették az életnek.

Azóta egyetlen órát nem aludt Székely hadnagy, aki 116-közben egy cégnél kapott állást mint könyvelő. Naponta tizenegy órát dolgozott, a nap hátralevő tizenhárom óráját pedig olvasással, sportolással és szórakozással töltötte. Az utóbi é-

vekben azonban a természet ezen kegyetlen játéka annyira aláást a magyar hadirokkant egészségét, hogy az itálban, sőt később morfiumban keresett mepedéket. Végül is annyira rabdiáját élénk figyelemmel kísérete, hogy az orvosok legnagyobb ámulatára október 4.-én elaludt.

Több mint negyven napig fel sem ébredt Székely hadnagy, hogy azután november 15.-én örökre elaludt. Beégágyát híres orvostudósok állták körül akik tehetetlenek voltak a különleges kórral szemben. Az egész világg felfigyelt, amidőn 43 éves korában mély álomba szendült egy magyar hadirokkant aki azóta a véres roham óta nem tudta pihenésre lehunyni szemét.

LEGUJABB HIREK

NYOLCEZER MUNKASÁT vette vissza november 23.-án a Canadian Pacific vasutvállalat New Brunswick McAdam, Ontario Carleton Place és North Bay műhelyeiben, továbbá a winnipeg, calgary és vancouveri főműhelyekben. — Senator Dandurand az ottawai féléldház ülésén a két vasutársaság 15 évre egy igazgatás alá helyezését javasolta a két vasut együttmökösése helyett: a CNR tengeri hajózási vállalatának felszámolását a közeli jövőre jósolják.

HARMINKETTEN sebesültek meg Torontóban, amidőn hibás-váltóállítás következtében kialakított és a forgalmas uccán keresztbeállít egy villamos kocsi. Általában igen sok szerencsétlenség történt az elmúlt héten a hűviharok következtében. Bella Coala british-columbiai halászcsoport környékét pedig valóságos elemosta a felhőszakadás. Albertában jétköny "Chinook" szellő vetett ideiglenesen véget a prérin végigszáguldozó téli viharoknak.

BOMBAMERÉNYLETET követtek Herriot francia köztársasági elnök vonatja ellen Nantes városa közelében. Csak az elnöki vonat kérésének tudható be, hogy nem történt szerencsétlenség. — Az európai politikai élet másik szenzációja, hogy Hitler ismét a miniszterelnökségnek megfelelő kancellári méltóságot követelte Hindenburg elnöktől, aki ezuttal nem utasította el a faszista vezért, hanem a pártvezetőséghez utalta.

MEGNAGYOBBITOTTAK Ontario tartomány területét 5,320 négyzetmérföldnyi földdarabbal, melyet Manitobából hasítottak ki. Az északi Island tó vidékén megejtett határkiválasztással sok vitának vették elejét, s míg az érdeklőhelyek Manitobában maradtak, Ontario több áramtermelőre alkalmas vizezet kapott.